

Léčiva chorob kardiovaskulárního systému

1. Hypertenze
2. Ischemická choroba ♥
3. Srdeční selhání

a) α -SYMPATOLYTIKA: cílem jsou α -receptory

1. α_1 -antagonisté

Doxazosin, terazosin, (prazosin)

IND: HT, poruchy prokrvení končetin, (BHP)

NÚ: hypotenze, synkopy, únava (až u 50 % léčených)

Urapidil – komplexní MÚ, méně NÚ (spíše jako vazodilatans)

2. Centrální α_2 -agonisté

MÚ: Zpětná vazba = ↓ vyplavování NA

HVLP: *Klonidin*

Methyldopa – HT v těhotenství

NÚ: ospalost, otoky, ortostatická hypotenze

Terapie hypertenze

- Min. 2x po sobě > 140/90 mm Hg
- Nefarmakologický přístup – úprava životosprávy!
- Farmakoterapie – monoterapie nebo kombinace
- Farmakologické možnosti zásahu:
  - a) ↑ tonus sympatiku = SYMPATOLYTIKA
  - b) RAAS = ACE inhibitory, AT₁ inhibitory
  - c) Hladké svaly cév = přímá VAZODILATANCIA
  - d) Homeostáza vody a iontů = DIURETIKA
- Nejdůležitější skupiny, základ terapie:
  - ACE inhibitory, AT₁ inhibitory
  - β-blokátory, thiazidová diuretika

b) β -SYMPATOLYTIKA: cílem jsou β -receptory

β-blokátory

Účinky: ↓ ♥ frekvence, síly stahu, ↓ metabolických nároků ♥

↓ aktivace RAAS = ↓ hladiny reninu = ↓ TK

bronchokonstrikce (β_2), ovlivnění mtb. parametrů

Pozor! REBOUND FENOMÉN

MASKOVÁNÍ PŘÍZNAKŮ HYPOGLYKÉMIE

IND: HT, AP, ICHS, arytmie, anxieta, tyreotoxikóza, glaukom

KI: ♥ nedostatečnost, AV-blokády; relativně DM, asthma

Vnitřní sympatomimetická aktivita

ISA = *intrinsic sympathomimetic activity*

= v klidu aktivace β -receptorů (nedochází k bradykardii), při zátěži a vyšších hladinách katecholaminů blok β -receptorů

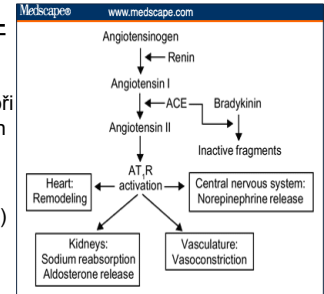
β-blokátory – rozdělení dle ISA

- a) Neselektivní bez ISA: *metipranolol, propranolol*
- b) Neselektivní s ISA: *pindolol, bopindolol*
- c) Kardioselektivní bez ISA: *metoprolol, atenolol, bisoprolol...*
- d) Kardioselektivní s ISA: *acebutolol, celiprolol*
- e) Vazodilatační: *karvedilol, labetalol*

RAAS = systém renin-angiotensin-aldosteron

1. Inhibitory angiotensin-konvertujícího enzymu (ACE inhibitory)

- 1. volba při HT, po IM, při ♥ selhání a nefropatiích
- mtb. parametry +
- **NÚ:** kašel, retence K⁺
- **KI:** těhotenství (teratog.)
- *kaptopril, enalapril, ramipril, lisinopril...*

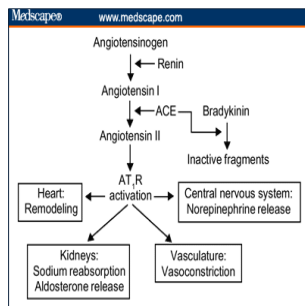

RAAS = systém renin-angiotensin-aldosteron

2. AT₁-inhibitory

= „sartany“

- Srovnatelný účinek s 1.
- Méně NÚ – nezpůsobují suchý kašel
- Nasazují se při nesnášenlivosti ACEI
- *Losartan, valsartan, telmisartan*

Hladké svalstvo cév = přímá vazodilatancia

Blokátory kalciových kanálů

MÚ: blok L-typu Ca²⁺-kanálů (myokard, hladké svaly)

IND: HT, ICHS, AP, arytmie

KI: srdeční selhání, AV-blokády

INT: s β-blokátory!

NÚ: bradykardie; zácpa

a) Dihydropyridiny („dipiny“) – selektivní pro cévy

Nifedipin, felodipin, amlodipin, isradipin...

b) Non-DHP – selektivnější pro ♥

Verapamil, diltiazem

Další přímá vazodilatancia

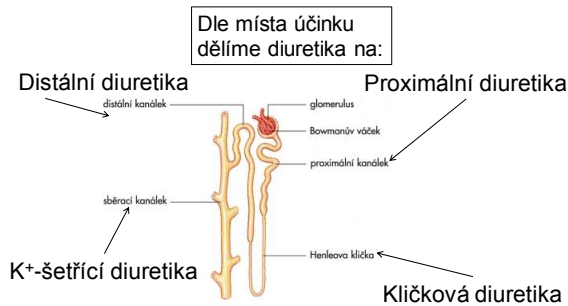
Dihydralazin – ovlivňuje mobilizaci Ca²⁺ z SR hladkých svalů cév

Minoxidil – hyperpolarizace CM myocytu hladkého svalu

• Akumulace v arteriích

• NÚ: Bolesti hlavy z vazodilatace, kompenzační reakce SY

Homeostáza vody a iontů = DIURETIKA

V terapii hypertenze: distální a K⁺-šetřící diuretika

Proximální diuretika

MÚ: inhibice karboanhydrázy = nefunguje H⁺/Na⁺ antiport

NÚ: metabolická acidóza (nefunguje Na⁺/HCO₃⁻ symport do krve)

IND: dnes již jen v léčbě glaukomu (oční kapky)

Acetazolamid, brinzolamid, dorzolamid

Kličková diuretika

MÚ: inhibice transportu Na⁺, K⁺ a 2x Cl⁻ do intersticia

Masivní diuréza → aktivace RAAS = ne pro dlouhodobé použití

IND: edémy, hyperkalémie, hypertenzní krize

NÚ: hypokalémie, ototoxicita, zhoršení zpětné resorpce Ca²⁺, zvýšení viskozity krve – trombóza

KI: dna, metabolická onemocnění, gravidita

Furosemid, torasemid

Distální diuretika („thiazidy“)

MÚ: inhibice symportu Cl⁻/Na⁺ do intersticia (stačí nízké dávky)

NÚ: hypokalémie, zhoršení metab. parametrů, ↑ kys. močové

IND: HT, edémy, srdeční insuficience

Hydrochlorothiazid, indapamid, metipamid

Do kombinace s antihypertenzivy nebo jinými diuretiky

K⁺-šetřící diuretika

MÚ: inhibice antiportu Na⁺/K⁺ (Na⁺ vylučován, K⁺ zůstává)

IND: HT, hyperaldosteronismus

NÚ: hyperkalémie, gynekomastie mužů

Amilorid, triamteren, spironolakton*

* Spironolakton = antagonist aldosteronu, ten stimuluje syntézu antiportního proteinu pro výměnu Na⁺/K⁺

Antihypertenzivum	Vhodné při/v/pro:
β-blokátory	AP, IM, tachyarytmie
Blokátory kalciových kanálů	Senioři, ICHDK, AP, těhotenství
ACE inhibitory / AT ₁ -blok.	Hypertrofie LK, nefropatie, po IM, srdeční selhání,
Thiazidová diuretika	Srdeční selhání, senioři
Kličková diuretika	Renální insuficience, srdeční selhání
Antagonisté aldosteronu	Po IM, srdeční selhání, rezistentní hypertenze
α-blokátory	Benigní hyperplazie prostaty, těžká hypertenze
Methyldopa	Těhotenství

Kombinace antihypertenziv	Vhodné při/pro:
ACEI + thiazidy	HT + srdeční selhání
ACEI + BKK	HT + ateroskleróza, diabetes, nefropatie
BKK + thiazidy	Senioři
ACEI + β-blokátory	HT + ICHS, po IM
α-blokátory + β-blokátory	HT + BHP, feochromocytom
ACEI + AT ₁ -blokátory	Výrazné nefropatie

Ischemická choroba srdeční

- Akutní forma: IM, nestabilní AP, náhlá koronární smrt
- Chronická forma: stabilní AP
- Terapie AP má za cíl zlepšit stav cévního epitelu (endoteliální dysfunkci), zabránit trombotizaci a spasmům cév – odstranit bolesti na hrudi
- Farmakoterapie AP:
  - a) Vazodilatace = nitráty, blokátory kalciových kanálů
  - b) ↓ metabolických nároků ♥ = β-blokátory
  - c) Prevence vzniku trombů = antiagregancia
  - d) Zlepšení stavu cév, stabilizace ateroplátů = hypolipidemika

Blokátory kalciových kanálů

MÚ: blok L-typu Ca^{2+} -kanálů (myokard, hladké svaly)

IND: HT, ICHS, AP, arytmie

KI: srdeční selhání, AV-blokády   **INT:** s β-blokátory!

NÚ: bradykardie; zácpa

- Dihydropyridiny („dipiny“) – selektivní pro cévy myokardu + vhodní jsou zástupci s delším biologickým poločasem:

Felodipin, amlodipin, isradipin, nitrendipin...

Další vazodilatacia

Dihydralazin

Minoxidil

Nitráty = donory oxidu dusnatého

MÚ: reakcí s SH-skupinami glutathionu uvolňují v endotelu cév NO, který působí vazodilatačně

Častý vznik tachyfylaxe (tolerance) – řeší se dávkováním 1-1-0!

NÚ: bolesti hlavy, palpitace, tachykardie, posturální hypotenze

IND: akutní záchvat AP, profylaxe, zlepšení tolerance námahy

Glyceroltrinitrát – sublingvální podání (sprej, tobolka)

Rychlý (za 2 min) a krátký účinek (20-30 min)

Isosorbiddinitrát, isosorbidmononitrát

Rychlý (10 min) a dlouhodobější účinek (6-12 hod)

Molsidomin – nevzniká tolerance, profylaktické podávání

Antiagregancia

- *Kyselina acetylsalicylová*

MÚ: irreverzibilní inhibice COX trombocytů → snížení tvorby proagregačního TXA_2

Dávka max. 100 mg denně (srov. s dávkou analgetickou!)

IND: profylaxe arteriální trombózy, prevence IM, zlepšuje prognózu pacientů post IM

- *Dipyridamol*

Koronární vazodilatans + snižuje adhezivitu destiček

Často v kombinacích s ASA

- *Tiklopidin a klopidogrel*

MÚ: Blokují vazebný protein trombocytů pro fibrinogen

Vhodné pro pacienty s nesnášenlivostí ASA

Srdeční selhání

- 1) Akutní
- 2) Chronické
- 3) Městnavé

Chronické

- Příčiny: HT, post IM a při ICHS → patologické změny
  - Aktivace sympatiku – periferní vazokonstrikce
  - Aktivace RAAS – retence solí a vody
  - Hypertrofie (remodelace) levé komory
- Klinické projevy nejprve při zátěži, pak i při běžných denních činnostech – *dušnost, únava, otoky, bledost, tachykardie*
- Terapie: odlehčit práci ♥, ↑ výkonnost ♥, zablokovat přehnané kompenzační mechanismy → farmakoterapie
- Základ léčby: kardiotonika, ACEI, β-blokátory a diuretika

2.) ACE inhibitory/AT₁-blokátory = remodelace LK, nefroprot.

- Léky volby u chronického ♥ selhání

3.) β-blokátory = útlum kompenzační reakce SY, snížení energetických nároků ♥, antiarytmické působení

- Bisoprolol, karvedilol, metoprolol, acebutolol, celiprolol, labetalol... (kardioselektivní a vazodilatační skupina)

4.) Diuretika = při otocích a dušnosti

- Thiazidová – běžně, ale mtb. negativní! (kontroly)
- Kličková – u těžkých selhávání

1.) Kardiotonika – Digoxin

MÚ: mění iontovou homeostázu buněk♥ = usnadňuje vznik akčního potenciálu, zvyšuje vstup Ca²⁺ = zvyšuje sílu kontrakce; tlumí kompenzační reakce SY

⇒ Pozitivně inotropní a bathmotropní účinek

- Úzké terapeutické okno – důležité správné dávkování!
- Dlouhý biologický poločas (40 hod)
- **KI:** hypokalémie, bradykardie
- **NÚ:** GIT obtíže, zrakové poruchy, zmatenost, poruchy ♥ rytmu
- Digidot – specifická protilátka proti digoxinu
- *Digitalis purpurea, lanata*
- Van Goghovo žluté období

Akutní srdeční selhání

1.) Sympatomimetika i.v. – dopamin, dobutamin

2.) Inhibitory PDE3 – amrinon, milrinon

- PDE3 rozkládá cAMP – druhý posel kontrakce myokardu

• Vyšší hladina cAMP = pozitivní inotropie

3.) Kalciové senzibilizátory – levosimendan i.v.

- Zvyšuje citlivost troponinu k Ca²⁺ a zpomaluje jejich disociaci

4.) β-blokátor, ACE inhibitor, diuretikum, případně digoxin

Městnavé ♥ selhání

- Chronické ♥ selhání + žilní insuficience

- Terapie jako u chronického ♥ selhání + nutnost podávat diuretika